

Zadeva C-230/23**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča****Datum vložitve:**

13. april 2023

Predložitveno sodišče:

Ondernemingsrechtbank Gent afdeling Gent (Belgija)

Datum predložitvene odločbe:

16. februar 2023

Tožeča stranka:

CV REPROBEL

Tožena stranka:

NV COPACO BELGIUM

Predmet postopka v glavni stvari

Tožeča stranka – družba CV REPROBEL (v nadaljevanju: REPROBEL) – v bistvu predlaga, naj se toženi stranki naloži plačilo 28.614,49 EUR (vključno z DDV) iz naslova neplačanih računov in plačilo odškodnine v znesku 2861,44 EUR, oboje z obrestmi. Tožena stranka – NV COPACO BELGIUM (v nadaljevanju: COPACO) – predlaga, naj se zahtevek tožeče stranke zavrne kot neutemeljen.

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Ta predlog na podlagi člena 267 PDEU se nanaša na vprašanja, ali je subjekt, ki ga država pooblasti za pobiranje in razdeljevanje pravičnih nadomestil v smislu člena 5(2)(a) in (b) Direktive 2001/29 ter ki ga nadzira država, subjekt, proti kateremu se lahko posameznik v svojo obrambo sklicuje na to, da je nacionalni predpis, ki ga namerava ta subjekt uveljavljati zoper tega posameznika, v nasprotju s pravom Unije, ali ima ta določba neposredni učinek in ali nacionalno sodišče ne sme uporabiti nacionalnega predpisa, ki je v nasprotju s to določbo.

Vprašanja za predhodno odločanje

Ali je subjekt, kot je družba REPROBEL, če mu je država s kraljevim pooblastilom naložila pobiranje in razdeljevanje pravičnega nadomestila/pravičnih nadomestil, ki jih določi država v smislu člena 5(2)(a) in (b) Direktive 2001/29 in nad katerim država izvaja nadzor, subjekt, proti kateremu se lahko posameznik v svojo obrambo sklicuje na to, da je nacionalni predpis, ki ga ta subjekt namerava uveljavljati zoper posameznika, v nasprotju s pravom Unije?

Ali je za odgovor na to vprašanje pomembno, da državni nadzor nad tem subjektom zajema med drugim:

- o obveznost tega subjekta, da kopijo svoje zahteve po informacijah, naslovljene na dolžnike, ki je potrebna za pobiranje in razdeljevanje nadomestila za reprografijo, vedno posreduje pristojnemu ministru, da se ta lahko seznaní z načinom, kako subjekt izvaja pravico do nadzora, in odloči, ali je primerno z ministrskim odlokom določiti vsebino, število in pogostost zahtev po informacijah tako, da dejavnosti oseb, na katere je zahteva naslovljena, ne ovira bolj, kot je potrebno;
- o obveznost subjekta, da pooblaščenca ministra pozove, naj pošlje zahtevo po informacijah, potrebnih za pobiranje sorazmernega nadomestila za reprografijo, dolžnikom, distributerjem (ne glede na to, ali so trgovci na debelo ali na drobno), družbam za lizing ali družbam za vzdrževanje naprav, če dolžnik ni sodeloval pri pobiranju, pri čemer je subjekt zavezan kopijo te zahteve posredovati tudi pristojnemu ministru, da lahko ta določi vsebino, število in pogostost zahtev tako, da dejavnosti oseb, na katere je zahteva naslovljena, ne ovira bolj, kot je potrebno;
- o obveznost subjekta, da pristojnemu ministru v odobritev predloži pravila za razdeljevanje nadomestila za reprografijo in vse njihove spremembe;
- o obveznost subjekta, da obrazec izjave, ki ga je pripravil, predloži pristojnemu ministru v odobritev, brez katere ga ni mogoče izdati?

Ali je za odgovor na postavljeno vprašanje pomembno tudi, da ima subjekt ta pooblastila:

- o pooblastilo, da zahteva vse informacije, potrebne za pobiranje nadomestila za reprografijo, od vseh oseb, ki so dolžniki, zavezanci za plačilo licenčnine, distributerji (ne glede na to, ali so trgovci na debelo ali na drobno), družbe za lizing ali družbe za vzdrževanje naprav, pri čemer morajo biti v vsaki zahtevi vedno navedene kazenske sankcije za primer nespoštovanja predpisanega roka ali za primer predložitve nepopolnih ali netočnih informacij;

- o pooblastilo, da od vseh dolžnikov zahteva predložitev vseh informacij o kopiranih delih, potrebnih za razdelitev nadomestila za reprografijo;
- o pooblastilo za pridobitev vseh informacij, potrebnih za opravljanje njegovih nalog, pri Administratie der Douane en Accijnzen (carinska in trošarinska uprava, Belgija), Administratie van de btw (uprava za DDV, Belgija) in Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (nacionalni urad za socialno varnost, Belgija)?

Ali ima člen 5(2)(a) in (b) Direktive 2001/29 neposredni učinek?

Ali nacionalno sodišče na predlog posameznika ne sme uporabiti nacionalnega predpisa, ki ga je določila država, če je v nasprotju s členom 5(2)(a) in (b) Direktive 2001/29, in sicer zato, ker ta predpis v nasprotju z navedenim členom tega posameznika zavezuje k plačilu dajatev?

Navedene določbe prava Unije

Člen 5(2)(a) in (b) ter uvodna izjava 52 Direktive 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (v nadaljevanju: Direktiva 2001/29)

Navedene določbe nacionalnega prava

Koninklijk besluit van 30 oktober 1997 betreffende de vergoeding verschuldigd aan auteurs en uitgevers voor het kopiëren voor privé-gebruik of didactisch gebruik van werken die op grafische of op soortgelijke wijze zijn vastgelegd (kraljevi odlok z dne 30. oktobra 1997 o nadomestilu avtorjem in založnikom za zasebno kopiranje ali kopiranje v didaktične namene del, nameščenih na grafičnem ali podobnem mediju, v nadaljevanju: kraljevi odlok z dne 30. oktobra 1997)

Wet van 22 december 2016 tot wijziging van sommige bepalingen van het boek XI van het Wetboek van economisch recht (zakon z dne 22. decembra 2016 o spremembi nekaterih določb knjige XI gospodarskopravnega zakonika)

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka v glavni stvari

- 1 Družba REPROBEL v bistvu predlaga, naj se družbi COPACO naloži plačilo 28.614,49 EUR iz naslova neplačanih računov in plačilo odškodnine v znesku 2861,44 EUR, oboje z obrestmi. Družba COPACO predlaga, naj se zahtevek tožeče stranke zavrne kot neutemeljen.

Bistvene trditve strank v postopku v glavni stvari

- 2 Družba COPACO se sklicuje na nasprotje med določbami kraljevega odloka z dne 30. oktobra 1997, s katerimi je določeno dvojno nadomestilo za zasebno kopiranje ali kopiranje v didaktične namene del, nameščenih na grafičnem ali podobnem mediju – pavšalno nadomestilo in sorazmerno nadomestilo, ter členom 5(2)(a) in (b) Direktive 2001/29, ki državam članicam, ki v svoji zakonodaji določajo pravico reproduciranja, dovoljuje, da določijo izjeme od te pravice.
- 3 Družba COPACO je glede na sodbo z dne 12. novembra 2015, Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, v kateri je Sodišče razsodilo, da člen 5(2)(a) in (b) Direktive 2001/29 nasprotuje sistemu zaračunavanja pavšalnih nadomestil za reprografijo, ki ga je razvila Belgija, od novembra 2015 do januarja 2017 odložila plačilo svojih računov. Marca 2017 je začela veljati nova belgijska ureditev reprografije. Neplačani računi torej izhajajo iz obdobja pred začetkom veljavnosti te nove ureditve.
- 4 Družba COPACO meni, da ima člen 5(2)(a) in (b) neposredni učinek.
Družba REPROBEL izpodbija to, da je člen 5(2)(a) in (b) Direktive 2001/29 brezpogojen, jasen in natančen, ker naj bi bilo državam članicam prepuščeno, da po lastni presoji določijo omejitve in pravičnost nadomestila. Družba COPACO ugovarja, da sta bila natančen namen te določbe in zahteva, da mora biti določba brezpogojna, jasna in natančna, delno oblikovana z razlagami Sodišča, ki jih je ta določba že sprožila.
- 5 Družba REPROBEL poleg tega meni, da iz več razlogov ni državni subjekt. Družba COPACO zagovarja nasprotno stališče.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

- 6 Predložitveno sodišče pojasnjuje, da določbe direktive na pravo države članice načeloma nimajo neposrednega učinka, dokler niso vanj prenesene.

Belgische Staat (Belgijska država) je bila s sodbo Sodišča z dne 18. novembra 2004 kaznovana zaradi prepozne prenosa Direktive 2001/29, ki bi morala biti prenesena najpozneje 22. decembra 2002 (sodba z dne 18. novembra 2004, Komisija/Belgija, C-143/04).

V izjemnih primerih ter če Direktiva ni bila pravočasno prenesena v belgijsko pravo in ni mogoča razlaga, skladna z Direktivo, se morajo nacionalne določbe umakniti določbam Skupnosti, vsebovanim v Direktivi, in je treba določbe Direktive uporabljati kot pravilo belgijskega pravnega reda. Kot je razvidno iz točk 4 in 5 zgoraj, se stališči strank razlikujeta glede opredelitve pogojev, ki morajo biti za to izpolnjeni.

- 7 Po mnenju predložitvenega sodišča je vprašanje, ali je družba REPROBEL državni subjekt, pomembno za ugotovitev, ali gre za horizontalni spor (med posamezniki) ali za vertikalni spor (med posameznikom in državo ali njenimi organi). V zadnjem navedenem primeru se je mogoče neposredno sklicevati na določbe direktive. Po njegovem mnenju natančna opredelitev pojma „državni subjekt“ še naprej povzroča sporna stališča, ki ne koristijo pravni varnosti, rešitev vprašanja, ali je treba družbo REPROBEL šteti za subjekt v smislu izraza iz prava Unije, pa je pridržana samo Sodišču.
- 8 Če se obravnavana zadeva nanaša na vertikalni spor, se lahko posameznik proti državi ali njenemu organu neposredno sklicuje na določbe Direktive, če so oblikovane brezpogojno, jasno in dovolj natančno. Stranki se ne strinjata glede tega, ali gre v obravnavani zadevi za tak primer.
- 9 Po mnenju predložitvenega sodišča je zahteva po brezpogojni, jasni in dovolj natančni formulaciji izpolnjena, če so države članice dolžne slediti nekemu ravnanju in/ali če jim je naložena jasna in natančna obveznost rezultata.

To, da se določi, da se možnosti izbire prepustijo državam članicam, očitno ni nezdržljivo s pogojem, da je določba Direktive brezpogojna in dovolj natančna (sodbi z dne 12. februarja 2009 v zadevi Cobelfret, C-138/07, EU:C:2009:82, in z dne 17. marca 2022, Daimler AG, Mercedes-Benz Werk Berlin, C-232/20, EU:C:2022:196).

- 10 Razlaga je lahko potrebna ne zaradi nenatančnosti ali nejasnosti določbe direktive, temveč zato, ker gre za razlago v konkretnem primeru, pri čemer se ne dvomi o brezpogojnosti, jasnosti ali natančnosti same določbe.

Za tako razlago je pristojno izključno Sodišče in ne nacionalno sodišče.

- 11 V obravnavani zadevi je ključna razlaga pojma „pravično nadomestilo“, ki je bil v preteklosti predmet obravnave v več sodbah Sodišča na podlagi predlogov za sprejetje predhodne odločbe, s katerimi se je želela doseči podrobnejša vsebinska razlaga tega pojma, pri čemer pa ni bilo ugotovljeno, da je določba nenatančno ali nejasno oblikovana.